

44. Kuran ve Bilim

11. Şua, Altıncı Mesele

Kastamonu’da bazı lise öğrencileri bana geldiler ve şikayet ettiler: “Muallimlerimiz bize Allah’tan bahsetmiyor, bize Yaratıcımızı tanıtmıyorlar.”

Ben cevap verdim: “Okuduğunuz fen derslerinde her bir fen, kendi öz diliyle sürekli olarak Allah’tan bahsedip Yaratıcıyı tanıtıyor. Öğretmenlerini değil, onları dinleyin.”

Örneğin, harika bir eczane düşünün; her kavanozunda özenle hazırlanmış canlı macunlar ve ilaçlar bulunuyor. Bu, kesinlikle çok yetenekli ve bilge bir eczacıyı gösterir. Aynı şekilde, dünya denilen bu eczanedeki dört yüz bin çeşit bitki ve hayvan türü, içlerindeki canlı macunlar ve ilaçlar sayesinde, bu dükandaki eczaneden ne kadar daha büyük ve mükemmel olduğunu gösterir. Ayrıca, okuduğunuz tıp bilgisiyle, dünya eczanesinin ustası olan Yaratıcıyı, hatta kör gözlere bile gösterir ve tanıtır.

Ayrıca, bir harika fabrika hayal edin; binlerce farklı kumaşı basit bir malzemeden üretebiliyor. Bu, şüphesiz yetenekli bir fabrikatörü ve becerikli bir makinisti gösterir. Aynı şekilde, dünya olarak adlandırılan bu yüz binlerce fabrika sahibi, her birinde binlerce mükemmel fabrika bulunan bu ilahi makine, insan fabrikasından ne kadar büyük ve mükemmel olduğunu, okuduğunuz mühendislik bilgisiyle gösterir ve tanıtır.

Din ve Bilim

Batı’da bilim anlayışının değişmesinin en önemli sebeplerinden birisi, bilim adamları ile skolastik anlayışa sahip Kilisenin çatışmasıdır. Bu çatışmanın temel sebebi, yeni bilim anlayışıyla yapılan keşiflerin, Kilisenin klasik bilgisine uymamasıydı. Yeni bilim anlayışı, bilimin kaynağı olarak yalnızca deney ve gözlemi esas almakta, otoriteyi (vahiy) ve sezgiyi kabul etmemekteydi². Buna göre varlığın maddî yönü hakkında akli kullanarak bir kısım sonuçlara ulaşmak “rasyonalizm” iken³; deney ve gözlem gibi somut yöntemleri kullanmak ise “deneycilik” idi.

Bilim ve Kur’ân Arasındaki Bütüncül İlişki

Yaratıcı, varlık ve insan; ilimlerin ve felsefenin üç ana konusudur. Kur’ân ve varlık, Allah’ın iki farklı beyanıdır. Bu iki tarz beyan, aslında birbirini tamamlamakta ve yorumlamaktadır⁴. Kur’ân’ı anlamak için varlığın dili olan bilimleri iyi anlamamız gerekmektedir. Varlığı doğru anlamak için de Kur’ân’ı iyi anlamak gerekmektedir. Bu açıdan Kur’ân olmadan bilimleri (varlık) tam olarak anlamak mümkün olmadığı gibi bilimler olmadan da Kur’ân’ı doğru anlamak mümkün değildir.

Kuantum fiziğinde atom altı parçacıkların enerji ve madde olarak görünebildiğinin keşfedilmesinden sonra pozitivist ve materyalist düşüncelerde ciddi sarsıntı yaşandı. Bilimde metafizik konuların da yerinin olduğu tekrar düşünülmeye başlandı. Felsefenin bilimlere yol gösterici rolü yeniden hatırlandı. Bu çerçevede din-bilim çatışması yaşanmadan da bilim yapılabileceği anlaşıldı. Pozitivist ve materyalist düşüncelerin bilimdeki tekelci anlayışı sona erdi. Dine daha hoşgörölü yaklaşan bir bilim düşüncesi ortaya çıktı.

Bilim her ne kadar deney ve gözlem gibi metotlar kullanarak doğru sonuçlara ulaşma iddiasında olsa da bilimsel konular içerisinde metafiziğin önemli bir yeri vardır. Bir bilimsel çalışma, deney ve gözlem gibi somut yöntemlerin kullanılması aşamasına gelmeden önce metafizik alanlarda başlamaktadır. Zan, tahmin, varsayım ve teorilerle başlayan bir bilimsel çalışma, daha sonra somut sonuçlara ulaşmaktadır.

Pozitivist ve materyalist düşünceler de dâhil olmak üzere her düşüncenin bir metafizik yönü vardır. Her düşüncenin dayandığı bir felsefî altyapı bulunmaktadır. İslamî bilim anlayışının da metafizik kaynağı Kur’ân’dır. Dolayısıyla materyalist felsefeye dayalı materyalist bilim anlayışı ne kadar bilimsel ise, Kur’ân’a dayalı İslamî bilim anlayışı da en az onun kadar bilimseldir.

Kur’ân ve bilim aynı hakikatin iki farklı ifade tarzıdır. Einstein bunu şu şekilde ifade etmektedir: “İlim bize yalnız olanların birbirine nasıl bağlı olduklarını ve birbirini kendi şartları altında nasıl bulundurduklarını gösterir.

Olması gerekeni öğretmez. Hedefi din tayin eder. Fakat hangi vasıtalarla başvurulması gerektiğini en geniş anlamda insan ilimden öğrenir. İlim, hakikati tamamıyla bilmek isteyenler tarafından kurulabilir. Fakat bu duygunun da kaynağı dindir. Bu derin imana sahip olmayan bir âlim tasavvur edemiyorum. Durumu şöyle ifade etmek mümkündür. Dinsiz ilim kör, ilimsiz din topaldır.”⁵

Sonuç

Batı’da din ve bilim çatışmasının temel sebebi, Kilisenin bilim adamlarına uyguladığı şiddetli baskıydı. Din ve bilim çatışmasından bilim adamlarının galip çıkması ile dinin bilim dünyasından çıkarılması süreci başlamış oldu. Batı medeniyetinin tesiri sebebiyle benzer bir durum Müslüman ülkelerde de ortaya çıktı. Ancak iki dünya arasında önemli farklılıklar olduğu için, Müslüman ülkelerde din ve bilim ayrışmasının yaşanması, dinin ruhuna uygun değildir.

Kur’ân, insan ve kâinat; anlaşılmayı ve keşfedilmeyi bekleyen üç kaynaktır. Mevcudatta anlaşılmayı bekleyen sırlar neredeyse sınırsızdır. Kur’ân, insan ve kâinat birlikte incelendiğinde daha doğru anlaşılabilir. Bediüzzaman Said Nursî’nin “Kâinat mescid-i kebirinde Kur’ân kâinatı okuyor, onu dinleyelim” (Nursi, 2007: 33) sözü bu hakikate parmak basmaktadır.